

Előfizetési árak:

Helyben

Félévre 6 frt.

Három hónapra 5 „

Postán küldve:

Félévre 7 frt.

3 hónapra 5 „, 50 kr.

Egyes szám

10 kr.

DEBRECZEN

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetési pénz s minden közlemény Főpiacz Vecsegház földszint a szerkesztőséghez bérmentve küldendők.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr.

Terjedelmes és többszöri hirdetés alkuszert

Nyitvány: 15 kr. soronként.

Bélyegdíj:

minden bejelentésért külön 30 kr.

Előfizethető helyben: Telegdi K. Lajos és Csáthy Károly könyvkereskedésében s a szerkesztőségénél. Egyébütt a postahivatalok utján.

A „Debreczen“ magántávirata:

Pest, aug. 9. (Feladatott d. e. 11 óra 30 perczkor, érkezett d. u. 1 órakor.)

Pestmegye törvényszékéhez való bejelentés, hogy az általa kijelölendő helyen tartandó kutatás folytán, az Ubrik eseténél még borzasztóbbnak fognak nyomára jöni.

Debreczen, aug. 9.

○ Azt mondják, hogy Magyarországon nincs munkás-kérdés, csak munka-kérdés van. Ha azért mondatik, hogy nincs munkás-kérdés, mert Magyarországon a munkások anyagi helyzete nem kétségbeesztő, s mert inkább a munkáskezekben van hiány, mint sem a munkás ne találna keresetmódot, — úgy amaz állítással egyetértünk; azonban még így sem fogadhatjuk el általában azon állítvány helyességét és valóságát.

Mert, bár tagadhatlan, hogy Magyarország még nincs kitéve ama rémtől félelemnek mely sok nagyobb s civilizáltabb államot háborgat, hogy egy vagyontalan osztály, véletlenül, ha kellő keresetmódja fenakad, a vagyonos osztály s a társadalom felforgatására ösztönyszerűleg ragadtatik, mindazáltal azon tekintetben, mely az ember szellemi műveltségére vonatkozik, nemcsak el kell ismernünk, hogy igenis van nálunk is munkás-kérdés, sőt azt kell állítanunk, hogy nálunk a munkás-kérdésnek, ily értelemben, igen sok fontos oldala van, mire társadalmi, polgári és politikai tekintetben is figyelmet fordítani mulhatlanul szükséges.

Különösen vidéki szempontból tekintve e tárgyat, sajnosan kell elismerni, hogy a közönségesebb munkás osztály, midőn a munkától szabadulván, szüindeje van, ezen időt korántsem maga művelésére, olvasásra, vagy munkálkodása könnyítésének tanulmányozására, sőt épen nem is pihenésre fordítja, hanem, a helyett, többnyire kocsimákban tölti el szabad idejét, hol vagyonát és életterjét egyiránt pusztítja.

De az alsóbbrendű munkásosztály ezen sajnálatra méltó szokása és ebből folyó zilált viszonyai egyenesen nem is magának tulajdonítható hibául, hanem inkább a munkavezetők, ipar-, s gyárvállalatok igazgatóinak felelőségére, illetőleg magának az államnak terheül rovandók fel: mivel nincs gondoskodás oly intézetekről, melyekben a munkás üres idejét maga gyönyörködtetésére, művelésére és képzésére fordíthassa.

Ha a munkás osztály vezetői, vagy a községek, illetőleg az állam vasárnapi is-

kolákat állítanának, a hol a munkás, épületes előadásokat hallgathatna, melyek a munkaerőre, annak becsére, fokozására, s az ebből folyó anyagi és szellemi előhaladásra irányadólag hatnak; vagy legalább olcsó, krajczáros olvasó-egyleteket szerveznének, melyeknek a művelt, s közönséges munkások egyiránt tagjai lennének, ahol aztán tárgyalás, eszmecsere útján fejlődhetnének a munkások tehetségei, s kis körre szorított látókörük szélesbítették: a magyar munkás-osztály művelődése és szellemi előhaladása nagy mérvben menne előre; egyúttal a kocsimák-ból folyó erkölcselenségek, bűnök és testi mint lelki elsatnyulások a ritkább esetek közé fognának tartozni.

Az azonban a munkás-osztály művelődéséről, fájdalom, sem törvényhozás útján, sem közszélgileg nincs gondoskodás; sőt a munkátadó gazdák s üzletvezetők részéről sem tapasztaltunk, legalább vidékünkön, semmi kezdeményezést e tekintetben. Csoda-e aztán, ha a dolgozó osztály annyi csábításnak, annyi benyomásnak van kitéve, mely csak kárára, veszedelmére szolgál?!

Nem is csupán a munkások egyedüli érdeke pedig az, a mi az ő sorsuk javítását tanácsolja, hanem magoknak a vagyonosabbaknak, a munkátadóknak, üzletvezetőknek is kárával történik a munkásosztály művelődésének elhanyagolása; mert, természetesen dolog, hogy képzetesebb egyénekkel gyorsabban, s jobban is lehet a munkát végeztetni; s a munkálkodási gyorsaság nagy mérvben mozditja elő a munkálkodóknak is nyereségének növekedését, s anyagi és szellemi előhaladását.

Magának az államnak felvirágzása is sok tekintetben függ azon műveltségi aránytól, melyben a munkás-osztály a lakosság többi részéhez áll; mivel munkások, iparosok és gazdák által fejlik ki azon állapota az államnak, mely azt gazdaggá, hatalmassá teheti; a hol az ipar, gazdálkodás és kereskedelem, egymást támogatja, segíti: ott a foglalkozások sokfélesége útján jobban felhasználhatik az emberi erő, jobban kifejlődhetik azon nemes verseny, mely az ország keblében megindult mozgalom és szorgalom által idegen nemzetek jármától meg mentvén a nemzetet, a belfogyasztást a belmunkaerő felhasználásával hajtja végre, és a termelőnek nagyobb mérvű termékek előállítására s így nyeresége nagyobbítására ösztönt ad.

Nem kell bizonyítgatni, hogy minél nagyobb számu, művelt, önálló tagjai vannak valamely államnak, annál erősebb, függetlenebb, boldogabb azon állam; annál fogva maga ezen világszerte elfogadott elv követelménye, hogy a munkásosztály művelődését a leghatásosabb eszközökkel elő kell segíteni.

És e tekintetben, bátrak vagyunk indítványozni helyiszempontból, mikép a helybeli nagyobb vállalatok vezetői, a gazdaközönség-

gel egyetértve, álljanak az ügy élére, állítsanak munkás-egyletet, mely vasárnapi oktatásokat rendezvén, s olcsó olvasó-teremmel ösztönköztetvén, e magyar vidék munkás-osztályának képződésére jótékony befolyást gyakoroljon; s a szünnapok alatti kihágásoktól, test- és vagyonpazarlástól, s test- és lélekrontó időtöltésektől eltartóztatván a munkásokat, ők a társadalom még hasznosabb tényezőivé válhassanak.

Ujdonságok.

— Az Ábrahám Ádám nemzetőri őrnagy temetésén egy idős polgárosszony, az elhunyt emléke iránti érdekeltségéből 2 frtot tett le városi kapitányunk kezébe, oly szerény kijelentéssel, hogy ezzel az elhunynak állítandó emlék alapjára az első áldozatot vélte letenni, tehetségéhez képest kicsinyben. — Az eszme meg van pendítve; lassanként kivitelre is megéri az, ha buzgalommal telkaroltatik.

Mindegy az áldozat, legyen nagy, legyen kicsiny, ha mindene az áldozónak.

— A révi ref. egyház felségelésére Kardos László ur 5 frtot adományozott. Fogadja szíves köszönetünket. Az eddig nálunk begyűlt összeg tehát összesen 15 frt.

— Az elővásár már folyamatban van, s ugylátszik, elég élénkségnek örvend. Bárha vésztett is hajdani hírekből a debreczeni vásár, a vasuti közlekedés megnyitásával, mégis örvendetes dolog, hogy kereskedőink számosan látogatják; mit nem tennének hogy ha kárral járna idejüvetelők. A nagy vidék, s Erdély lakosai még mindig szép számmal vannak képviselve a vásárlók és eladók soraiban.

— Szőke Mihály temetésén, ma délután, díszes közönség gyűlt össze, mely az elhunyt 70 éves férfit, s családja iránt nagy részvétet tanusított.

— A ref. egyházkerületi tanügyi bizottmány folyó hó 12-én tartja ülését Debreczenben, a főiskolában. — A tiszántúli ref. egyházkerületi gyűlés folyó hó 15-én veszi kezdetét.

— Folyó hó 5-én az izraelitaegyházköztségben, rabbiválasztásra összegyűlt 196 választó egyhangulag Dr. Liebschitz választotta meg rabbivá kiról igen sok jót, szépet hallottunk. Magyarország Zemplén megyei szánthói születésű, jól beszél magyarul, németül, s azonkívül még 6 nyelven.

— Steinfeld Antal izraelita egyházközségi elnök még a rabbiválasztás előtt lemondott állásáról.

** A vásártéren ma reggel egy könnyű kocsi fogott két tüzes paripa megijedt a kirakott fényes bádgedényektől, s megbokrosodva a népes utcán neki iramodott. A sebes futás közben a jármű felfordult s a benne ülő kocsis és egy szegény asszony, alászorult. Így sodortattak pár ölnyire, míg

nem a szekér hátsó része elszakadván — megmenekültek e rémitó koczikázástól. A megmaradt két első kereket eszeveszett nyargalással ragadta tova a megvakult két ló s csak miután egy utbaesett bérkocsiba ütközött — állapotot meg eltikkadva s habos tajtéket izzadva.

** A napokban egy háznál disznóölés volt, mely alkalommal a hentesek jól felöntöttek a garadra, előre megülvén az áldozatra szánt sertések torát. Így felkészülten a mint kihajtják a váju elébe a jámbor hizott állatot, s a mint az egyik közreműködő ráugrik, hogy társa annál kegyelmesebben irányozhassa a meglapított disznó fejére a halálhozó kollintást: meggyűzők az amaz és lezuhintja a súlyos furkót, de nem a rőfőgőldozat fültövére, hanem a rajtaülő czimborájának halántékára, mely kellemeftlen érintés folytán az utóbbi leszédülve nyult el a földön, foglya pedig kiszabadult.

— T. Szerkesztő ur! A „Debreczen” tegnapi számának egyik újdonsága azt hirdi: hogy ném valahol „ott a vidéken tartózkodik.” Ennek következtében indittatva érzem magamat, tudatni, miszerint ném a nyarat, tanulmányai végett, Pesten tölti, honnan csakis Aradra rándul a jövő héten 6 vendégjátékra. — Várad aug. 7. 1869. Vizvári Gyula.

— A vásár ideje alatt Patikárus Felekó, pesti ismert nevű zene-karvezető lerándul Debreczenbe, s Balázs Kálmán zenekarával együttesen fog működni. Az is meglehet, hogy Patikárus és Balázs közt egység létesül, mely folytán Patikárus Debreczennek állandó lakosa leend. A vásári idejére a helybeli zenekarok úgy osztottak meg a helyiségeket, hogy B. K. társulata szombat és vasárnap a „Fehér ló”-ban, hetfőn, kedden szerdán a „Bika”-ban fog játszani. Oláh Józsi és Boka Samu társulata ez esteken mindig a másik étteremben működven.

— A Balázs Kálmán által szerzett négyes „Irma négyes” czímmel Latinovics Jasztrapszky Irma urhölgynek ajánlva, már sajtó alatt van, s ifj. Csáthy Károly bizományában fog megjelenni.

— A „Bika” szomszédságában a Mandel féle bolt előtt ritka nap, hogy valaki orrára ne essék a faburkolaton, melyet a gáztársulat, midőn a nevezett boltba a gáz bevezettetett, felszakgattatott, s oly rendetlenül illetoleg magosan van lerakva, hogy a járó-kelőknek a legnagyobb elő vigyázatot teszi szükségessé, ha megbotlani nem akarnak; jó lenne t. társulattal helyre igazítani.

— A dalárda tagjai felhivatnak, hogy holnap, az az kedden este 9 órakor a szokott helyiségen énekgyakorlatra minél nagyobb számmal megjelenjenek.

— Meghaltak: Aug. 3. czeplédu. Pataki György I. Erzsébet 9 hón. hasmenés, piáczut. Kegyes József Kis Sára 40 év. tüdővész. közkórh. Sári Bálint 51 év. szélhűdés, aug. 4. katvanut. ifj. Jenői József I. Hon 7 hón. rángögöres. czeplédu. Pap Gábor f. G. fél év. hasmenés. — Róm. kath. Aug. 1. czeplédu. Abraham Ádám nyug. őrnagy 74 év. végelegyengülés.

MUTATVÁNY.

„Adalék Debreczen város történetéhez” czimű dolgozathól.

I.

Oly jelentékeny városnak — mint Debreczen — mely a magyar alföld történetében századok óta viszen kitünő — hogy ne mondjam — vezérszerepet, hű és kimerítő multját megírni, — nem egypár évek, de talán nem is egyetlen embernek adatott. Ha itt-ott léteznek is levéltárak, melyekből a szorgalmas gyűjtő okmányokat szerezhetne; azon csak nagynehezen hozzáférhető okmányok is, csak hézagos rajzát tüntethetik elő e város multjának. És pedig Debreczen város történetének alapos rajzolása, még súlyosb feladatává válik, ennek sajátos körülményeinél fogva. Tudva ugyanis, hogy e város s ezzel együtt annak kebelében létező reformált egyház és főtanoda viszonyai, régebbi idők óta elannyira összefüzdtek, — mind háromnak viszontagságos multja az ugynevezett öreg irásokban — melyeket ama három tárgynak egyike vagy másika kedvéért szellőztetni kívánunk, elanyira együttesen ábrázolhatók, — mikép egyikről alig lehet olvasni anélkül, hogy a másik kettőről is bőséges említést ne találjunk. Azon ténykörülmény, miszerint Debreczen város közigazgatására elválasztott első tisztviselő, rend-

szert a kebelbeli ref. egyház és főiskola gondnokságára is felhivatni szokott, nem eléggé jelzi igaz voltát azon állításnak, hogy e város, a ref. egyház és főtanoda viszonyai főképen egybekapcsolólvák?

Oly czézből, hogy ama fontos feladat — Debreczen város történetének megírása — csak némi részben is megoldathassék, régtől fogva kedvenc foglalkozásaim egyike volt, gyűjteni az idevonatkozó adatokat. Rendszeres ide vonatkozó dolgozat, tudtomra eddigelé — nemhogy nyomtatásban, de még csak írásilag sem létezik. — Debreczeni Ember Pál, a XVIII. század elején egyik lelképásztora a debreczeni hely. hitv. egyháznak Lámpe: „Historia Ecclesiae Ref. in Hungaria et Transylvania” czimű művében 630-ik lapon, szomoruan említi, hogy a debreczeni ref. iskola eredetét, collegiummá növekedését s viszontagságait illeto — vagy munkával gyűjtött — jegyzetei s hiteles levelei, valami szerencsétlen eset által elveszték. Azon különben nagy tudományú férfi is annál fogva csak kevés vagy semmi világot sem nyujthat jelen tárgyra nézve.

Jelen század elején, debreczeni gyakorló orvos gyanánt működött néhai Segesvári István is hagyott volt maga után kéziratot: Debreczen város története czímmel. — Azonban, bár hálás kegyelettel adózunk is a nemes szándék iránt, mely a boldogultat lelkesíté: mindenesetre tartozunk annak nyilvánításával az igazságnak, hogy az érintett mű, a kitűzött czélra nézve, teljesen élvezhetlen. Mare verborum, gutta rerum, mondaná a latin, azaz: szőzőn, cseppadat, vagyis magyarán mendva: sok szónak sok alja.

Nem lévén tehát uttörő e tekintetben; nem kevés a vesződség és fáradság, amelylyel a feladat megközelítése összekötte vagyon. — Amely közlemények, jelen írnok tollából 1849. évben, az akkori „Alföldi Hirnap”-ban és 1850-ben a „Csokonai Lapok”-ban a város történelmére, — majd 1853. évben, a debreczeni ref. főtanoda és város multjára vonatkozólag a Palugyai-féle Magyarország történeti leírásának tekinthetők azok, a nek; csakis kalászatoknak tekinthetők azok, a még műveletlen parlag-mezőben. A „Hortobágy” czimű hosszabb életre méltó, de már megszünt lapban elszörva megjelent ide vonatkozó közlemények is, csak tarlózatok.

Daczára mindezeknek, lehet hogy ha időm és helyzetem engedé, én adandom — s ha én nem — ohajtom, hogy egy nálammal szerencsésb tehetségű és helyzetű más, melőlbb adja történelmét e nagy magyar városnak, mire az oly sokszorosan érdemes. Már eddig is késett a nemzedék e tekintetben, lezetui tartozó adóját e város iránt. Érdekes lenne mindenesetre ezt birhatni melőlbb. Mert e város iránt nagy rokonszenvel, és pedig nem ok nélkül viseltetik rokonszenvel, a magyar hazai közönség legnagyobb része. — E város, mely egykor a Brankovics, Horogszeghi-Szilágyi, Hunyady, Szápolyai, Enyingi Török családokat, mint földesurait uralta, mely a nehéz időkben a tatár és török csordák járma, a Karaffák zsarnoksága, kurucok zaklatása alatt nyögött, daczára sok szenvedéseinek, már a XVI. század elején bevette a reformátói, iskolákat és könyvtármát állított, s állandó békés menhelyt szolgáltatott a muszáknak akkor is, midőn azok a kelvezőtlen idők miatt, máshonnan e hazában, vagy végtelenen pusztulni, vagy pedig ideiglenesen elvándorolni kénytelenítettének.

E városban mint eddigelé mindig, ugy jelenben is, a romlatlan és magyar jelleg, nemzeti visélet, tösgyökeres magyar nyelv, a magok eredetiségökben találhatók fel. Vegyük hozzá ezekhez, hogy a magyar nemzetiség és reformált vallás (ez a köznép által, mert egyházi szertartásait minden részben magyar nyelven tartja, ugynevezett magyar vallás) s mi ama kettővel együtt jár, a magyar protestáns felvilágosodás, régebbi időkől kezdve, mind a mai napig, e város kebelében folytonosan féltékenyen ápoltatnak. Nem is ok nélkül ápoltatnak azok féltékenyen. — Virágzó ref. főiskolái valának a XVII. század folyamában, Szathmárnak és Nagyváradnak is. — És imé, — hová lettenek azok?

S abból, hogy a hely. hitvallásra féltékeny, e város közönsége, titkok eszínái soha nem is kívánt. Közösen ismeretes, és tudvalevő dolog, hogy midőn I. Leopold császár idejében a kormány — több akkori más udvarok példájára — a vallásunió haláltán és eredménytelen munkájába belekapott, Debreczen város közönsége, ez alkalommal adott válaszáat, e szavakkal zárta be: communitas oppidi*) Debrecinensis, helvéticae confessioni addictissima. Lásd erről egyebek között

*) Tudva van, hogy Debreczen az 1713. országgyűlésen ezikkelyeztetett a kir. városok sorába. Tehát még I. Leopold alatt, csak oppidum, nem pedig civitas nevezetel használhatott.

Udvardy: A protestantismus köztörténeti fejleménye, Veszprém, 1847. lap 228.

Nincsen is e magyar hazában város, mely a helvétiai vallástétel melletti buzgóság tekintetében, Debreczennel, bár mi időben a versenyt kiállhatná. Vala ugyan is e város közönsége, a hely. hitv. ref. vallásnak — a 16-ik és 17-ik századokban — rendíthetlen öre, nemcsak a r. catholicismus és lutherismus ellen; — de gátlója volt ez, a calvinismussal szabadelvűség és nemzetiség tekintetében, versenyző egy újabb felekezet terjedtésének is. — Ki ne tudná, hogy az egyházhívók — unitáriusok — vallására vagyon itt czélzás? és hogy a kalvinista Róma nevezet, melylyel Debreczen város illetettni szokott, korántsem r. catholicus, hanem sokkal inkább fűldöztesők miatt elkeveredett unitárius atyáinkainak találmánya.

És valóban, ha az akkori hatalmas debreczeni tanács erélyes gyámolításában biztos támaszt lelő debreczeni zsinat 1567-ben, s annak élén Mélius Péter makacsul ellen nem szegül vala: ki tudja, nem terjednek-e el, a különben jobb sorsra érdemes Dávid Ferencz által megindított egység hívési áradatnak hullámai Debreczen vidékén is épen ugy mint elterjedének azok, a Dávid Ferencz hu tanítványa Karádi Pál működése folytán, Temevár, Hódmező-Vásárhely, Paesér és Pécs vidékein.

Mely ez utóbbi helyeken, bár mai időben részint erőszakos, részint szelid térítgetés folytán unitárius nevű hívők már nem találhatnak is, de minden valószínűséggel, a kiirtott unitarius ösök mostani sarjadékában állott elő — ugyanazon vidékeken — az újból keletkezett nazarénusok felekezete.

És ha Debreczen vidékén is netalán erőt vehet vala a bár később elenyészendett egység-hívőség; ki tudná azt megmondani, ha vajon nem adna-e ma ezen környéknek is gondot, a nazarénusok ügyvéli bajlódás? Mely azon felekezetnek — mellesleg legyen itten megérintve — tanait a mennyire azokat hírlapok utján ismerem — bármily tisztelője legyen is különben a lelkiismeret szabadságának — én nem helyeselhetem ugyan; de mégis az illeto egyházak külső és belső előjáróit kérve-kérem, hogy ne kicsinyeljék ezen ügyet, — és jól vegyék eszökbe, — mikép ama felekezet keletkezése a polgári és vallási társadalmi intézményekben valami rohadászerűt jelez. — Ki tudja, nem nagyban hiányzik-e, ezen anyagsággal, önzéssel és kapzsisággal társadalmi rendszereinkben, a felebaráti szeretet? mely nélkül pedig az apostol Pál szavai szerint, az angyalok nyelvén szólás is, olylva leszen, mint zengő ércz és pengő czimbalom. — Hová is tértünk és távoztunk el az apostoli időkől, a midőn az első kereszténynek minden birtoka közös vala? És mennyire elfelejtkeztünk a megváltó ur Jézus kristus utasításáról? melyet ő, az őt tanítványként követni kívánt gazdagnak adott, hogy elébb, mint az, őt követné, adja el mindenét, és ossza ki a szegények között.

Önkint merül fel, alkalmyszerűleg itt ama figyelmeztetés, melyet az 1791-ik évi 26-ik törvényeknek létrejöttését huzamosb ideig ellenző főpapsághoz, a pozsonyi országgyűlésen, ama nagy emlékeztető gróf Batthyány Alajos, egyebek között ime szavakban intézett: Nem jó pásthorok nagyságtok; azért szélednek el a juhok; legyenek jó pásthorok nagyságtok; majd nem szélednek el a juhok.

Különben ha Istentől vagyon a nazarénusok ügye; ugy azt emberi hatalom ugyan megsemmítni nem képes. — De ha csak emberi tévelygő értelemnek legyen az kifolyása; ezen esetben, a költő szavai szerint:

A föld színéről, buborék és pára gyanánt az Elvész, s pusztá nevé, csak gyéren tünteti vissza A feledő maradék, halvány emlékezetében. (Folyt köv.) Sz.

Fővárosi értesítő.

— Az a honvéd őrmester, ki az omnibuson az 1849-ki honvédeket szidta, nem honvéd, hanem szőkevény volt a 4-ik dzsídás ezredtől.

— Lövész ünnepély. Ó Felsége nevenapjának alkalmából a pesti lövész egylet ünnepélyt rendez, mely f. hó 18-án kezdődik s 22-én végződik. 10-én az idegen vendégek tiszteletére bankettet rendeznek; 21-én a lövések befejezése után ünnepélyesen ki fogják osztani a díjakat s azután táncünnepélyt, kivilágítást és tűzijátékot rendeznek. Kétféle czéltáblát csak nagyra fognak különböztetni. Számos jutalom megközelíti a 100 ezüst frtnyi értéket. Hogy valaki jutalmat nyerjen, legalább 50 lövészjegyet kell váltania. Az egylet ezen ünnepélyre számosakat meghitt s már eddig is sokan megérkeztek.

Debrece 1869

67-73. szám

a h... ..

53, 54. szám

kiegészítő

Pesti röppentyük.

A sokat üldözött Czelder Márton magyar prot. missionarius Oláh- és Moldvaországban legközelebb igen találon alkalmazta az üdvözítőnek e szavait: „Ki téged követ hajít meg, kenyérral hajtsd vissza! Ugyanis egy „Tükör“ című könyvecskét adott ki, válaszul elébe tartva ama Koós Ferencz bukaresti lelkésznek, ki kaján irigységből titkos fondorlattal igyekezett (a könyvértelme szerint) a fáradhatlan buzgalmu missionariust nemes föladatában megakadályozni, s őt ha lehet megbuktatni. És e fondorkodás díjával Czelder, ellenfelét tükörrrel jutalmazta meg. Csakhogy tartani lehet tőle, hogy nagyon megijed feketeségétől, ha beletékintve abba, hű mására ismer Koós ur, és néhány erdélyi pártfogója, kikkel együtt futja a követ, a derék vándor-pap magasztos törekvéseinek meghiúsítására, ki alig 7-8 év alatt 5-6 egyházat és iskolát emelt kint lakó honfiainknak épülésére. Ily ember előtt le a kappal!

Mult vasárnap Pesten egy ujmodi-honvéd nagyon kimutatta a foga fehérét.

Egy mesterember egy omnibuszban ült vele s a többi közt a beszélgetés közben a honvédruhára is rájött a szó. — Az iparos azt nyilatkozta, hogy sebb volt az 1848-9-ki honvédség egyenruhája, s kár volt nem azt venni mintául. Erre az ujmodi-honvédmester csak káromkodások közt az igazi honvédek a szabadságharc korából rablóknak nyilatkozta. — Az omnibuszban ülők sem voltak restek s a fizköt úgy kiröpíték ülőhelyéből, hogy szinte porzott körülte ahová esett. Voltak azonban, kik a rövid processust nem elégegték meg, hanem bekísérték e bizonyos sérelem miatt a kalodába. — Furcsa szellem uralkodhatik még ennél az ujmodi-katonaságnál is, hol egy kis izi-pizi őrmesterke is ily hangon merész nyilatkozni, oly vitéz hadsereg felől, mely egy világ ámulatát és méltánylását vívta ki.

Pest valóságos Eldorádó! A hirlapok ma azt ujságolják, hogy tegnap Pest város adóhivatalához úgy folyt be a sok pénz, mint a polya. És ez mind házbérlés után.

Ez aztán jó viz Lónyai pénzügyér ur mal-mára, kivált ha mindenütt ily bőven duzálnak a pénzben, mert a deficitet lehetséges lesz honnan pótolni, s nem kell a kótyavetyéhez folyamodnia.

Belföld.

— A Szabolcsmegyi honvédegyelet folyó hó 14-én délelőtt 10 órakor, az országos nonvédgyűlésre küldendő képviselők választása végett, Nyiregyházán gyűlést tart.

** Nagy Körön egy házi gazdát lakója éjjel agyonlőtte s pénzével továbbállt.

** Az első vasut mozdonya a N.-Várad kolozsvári vasutnak „Hector“ már megtette első kísérletét Kardosfalvaig.

** A hédervári izraelita hitközség szerény anyagi körülményei dacára, egész 10,000 ft erejéig, egy imaház építését határozta el, melynek helyiségül a megyei főispán, sajátjából Hédervár egyik legszebb pontját kijelölve, azt az illető hitközségnek minden díjfizetés nélkül tulajdonába bocsátá.

** A kolozsvári törvényszék előtt a napokban egy verkedési eset fordult elő, mely alkalommal a gyengébb fél mellénye zsebéből vette elő saját fülét, mint a civódás áldozatát. Nem tudjuk mellékelve lessz-e az aktához, — annyi bizonyos, hogy a legritkább corpus delictik közé tartozik.

** Kis Kanizsán e hó 3-án délelőtt 10 órakor tűz támadt; a vész okozta rémületet növelte, hogy épen ekkor dühöngött legnagyobb mérvben a kérélhetlen zivatar; s egy 7 éves kis fiu az istállóban bensorult ökrök megmentésére sietvén, — velük együtt beleégett; mely szerencsétlenséget midőn édes anyja megtudá, szívszaggató kiáltások között akart az égő zsarátnok közé rohanni, és csak nagy nehezen tudták feltartóztatni a körülötte levők, hogy e szegény asszony ne lehessen áldozata örült lájdmának.

Külföld.

— A Francia és különösen a párisi sajtó hivatalos és félliberális lapjaiban, még mindig ugyan azon mérsékletes elégedettséggel találkozunk, a melylyel a senatus consultum már eleitől fogva fogadtatott. — A Constitutionnel egy történelmi politicus cikksorozatát kezdett meg a senatus consultum felől, mely cikksorozat egy a kormánykörökhöz tartozó magas állású egyéntől ered. Az első cikk összehasonlító tanulmány a kamrák kezdeményezési joga felett, a különböző alkotmá-

nyok korszakaiban 1791-től fogva. — A második a minisiteri felelősségről szóland, s talán felvilágosításokat fog majd adni azon álláspont felől is, melyet a kormány a senatus consultum II-ik cikke ellenében elfoglalt.

A spanyolországi tudisítások semmi nevezetéről nem értesítenek, ugylátszik, hogy a carlista puts, legalább egy időre bevan fejezve, a mi főleg a spanyol kormány éles elővigyázatának köszönhető.

Különfélék.

— Eugenia császárné most egészen az utikészületekkel van elfoglalva; előbb Corsicába, innen Konstantinápolyba, s végre a suez csatorna megnyitása után talán Ceylon szigetére is mennend. A párisi közönség ismét sokat foglalkozik a császárnéval, s azt beszélék, hogy tolette tartozása 7,800,000 frankra megy. Konstantinápolyból a császárné utazási tervét fel a következőket írják: „Az előkészületek Eugenia császárné fogadtatására a legnagyobb mérvben folynak. A Beglerbégnek dus gazdagon berendezett palotája, egészen újonnan butoroztatik. Több utcán, melyen a császárné áthaladni fog, a járda felszakítatik, s pár lábmal magasabba emeltetik. Egy megbízott csupán azért ment Párisba, hogy 15000 font sterlingért (1500000 frt.) asztali készleteket vásároljon s különféle csemegéket megrendeljen. Az udvari szabónak minden udvari livrét újonnan kell átalakítani, s a francia színekkel díszíteni. — A török nép egyáltalában elégedetlen ezzel, s az esztelen pazarlást hangosan kárhoztatja.

— A zöld asztaltól. A mult vasárnap egy paraszt a hamburgi fordóban 5 tallért tett a vörös szíre, azonban e fekete nyert. „Nem azt akartam!“ kiáltá a paraszt, s elkaván öt tallérját, eltünt. — Pár nappal ezelőtt ennek pendentja történt Baden Badenben. Egy szenvedélyes játékos egész éjjel e lehető legnagyobb malheurrel játszott, végre utolsó 6000 frankjához nyult, s azt a trente et quarenta felvette. — A crupier szava hirdeti, hogy a 6000 frank elveszett. Ekkor a játékos neki dühödtön markolta össze pénzét mondván: „E gyermekeim kenyere, ezt már elvinni nem engedem!“ s elrohant. Az általános meglepetés és bűnölés oly nagy volt, hogy senki nem gondolt üldözésére, s az illető a 6000 frankkal együtt szerencsésen elmenekült. — A harmadik eset Wiesbadenben történt. Egy roulettes játékos, ki annyira babonás volt, a mennyire egy játékos csak lehet, leül a zöld asztalhoz, s jobb és balfél egy-egy pupost ültetvén, letesz maga elibe egy átfurt pénzt, egy akasztott ember nyakáról szerzett darab kötelet, s egy fültucsat más ily talisman, s elkezdett folyvást a 33-ra játszani. E szám volt ugyanis a baboba szerint a puposok symboluma. Azonban fájdalom majdnem minden szám kijött csupán a remegve várt 33-as nem, végre abba hagyta a játékot, s a puposoknak a kialakított 2 Lajosaranyat és 5 frankot kifizette. A két pupos a sztozásnál összeveszvé, előbb egymást durva szavakkal illették, aztán tettelegességekre került a dolog, s miután a jelen voltak majdnem mind felugráltak, hogy a verkedőket szét választassák, a zavar általános lett, s a vesztés játékos azt igen ügyesen felhasználta, mert több ezer frankos aranytekeres tünt el az asztalról a verkedés alatt, vele együtt. Majd a két pupost is kituszkolták a játékeremből, s csak később sült ki, hogy az egész nem egyéb volt, három kitanult gazember jól sikerült csinjánál.

— Juarez életveszélyben. Mexicói tudisítások szerint Juarez, aztán a minisiteri cabinet több tagja a legnagyobb életveszélyben forogtak. Ugyanis a Tezcoco tavon valami kéjutazást tevén, a gőzhajó kazánja szétrobbant, s a gőzhajó jelentékeny sérüléseket szenvedett. Romero minisiter a vízbe hullott, de uszás által megmenekült.

— Felicia hercegnő férjhez megy. Felicia hercegnőt a Cirque de l'Imperatrice szertartetre méltó törpe szépségét, hir szerint, valami spleenes angol komolyan megkérte.

Legujabb

— A székelyek folyvást vándorolnak ki Moldva-Oláhországba; több biharmegyei föld-birtokos ajánlatát, kik Biharban kívánták volna őket telepíttetni, el nem fogadták.

— Maros-Vásárhelyen Berzenczey László ellenében Deák Farkast és Knöpfel Vilmost akarja a deákpart felléptetni.

— A nagy-szebeni jogakadémia jubilaris ünnepélye nagyszerű díszlakomával volt egybekötve.

Rómából írják: hogy a pápa Pagliacci-Sacchinak, ki a két évvel ezelőtti fölkelés vezető-

je volt, meg akar kegyelmezni. No tehát betelt már ő szentsége a vérengzéssel!

Közzadászat.

— Debrece n, aug. 9. Orsz. vásárt megelőző heti elővásárra életet s mindenféle élelmi cikket eleget hoztak, az élet csökkent árak mellett is kellelten volt, a kicsiben vásárlók közül is alig mutatkoztak néhányan vásárlási hajammal; a tengeri ára néhány krral lejjebb szállt, 5 ft 60 kron kelt leginkább; a sertésvásár igen el volt hanyagolva, ambar mind sovány, mind hizott sertést eleget hajtottak, nagyban eladás kevés történt, hizott sertést leginkább a vásári alkalomra sütögetők vásároltak néhányat a mult heti árak mellett. Nyersbört vasárnapra közép mennyiséget szállítottak, de a vidékiek, főleg Erdélyből s Zilaj tájékról jött vásárlók által hamar és drágán megvétettek, ugyhogy a hétfői napra alig maradt néhány darab; az árak: 1 pár ökörbőr 35-42 ft, tehénbőr könyebb 25-27 ft, nehezebb 28-30 ft, söt feljebb is elkel, lőbőr 12-13 ft 50 kr. Időjárás: derült.

— Magyarország vasuti hálózata jelenleg 350.99 mértföldet tesz; a forgalomnak átadott vonalak következők: 1) cs. kir. államvaspályatársaság vonalai összesen 110.99 mértföld, 2) tiszai vaspálya 76.49 m., 3) déli vaspálya 98.80 m., 4) éjszakai vaspálya 16.70 m., 5) dunagőzhajózási társaság pályái 17.88 m., 6) cs. kir. erdélyi vasut 38.— mf., 7) Tótmegyer-Surány 2 mértföld. — Összesen: 350.99 mértföld. Ezenkívül engedélyezve s magántársaságoktól már munkába véve következő vaspályák vannak: 1) kassa-oderbergi vasut (magyar terület) 39.43 mértföld, 2) cs. kir. erdélyi 10.25 m., 3) alföld-fiumei 50.50 m., 4) arad-temesvári 7.50 m., 5) keleti (nagy-várad-kolozsvári) 80.25 m., 6) éjszakketei (debrecezen-szigeti) 64 m., 7) nyugati (fehértvárczelli) 40.50, 8) galicziai összekötő vasut 15.70 mértföld. — Összesen: 308.13 mértföld. — Végül engedélyezve s a kormány által építeni kezdett államvasutak a következők: 1) zákány-zágrábi vasut 13.43 mértföld, 2) hatvan-miskolci vasut 17 m., 3) károlyvár-fiumei vasut 22.90 m., 4) salgó-tarján-rutegyi vasut 25 m., 5) miskolcz-bánrévi vasut 6 m., 6) hatvan-szolnoki vasut 9 m. — Összesen: 93.44 mértföld. A magyar korona területén már engedélyezett s részint a kormány, részint magánosok által építeni megkezdett vasutak hossza összesen 401.37 mértföldet tesz. Ha pedig ez összeghez a forgalomba levő pályák hosszát is hozzáadjuk, azt találjuk, hogy a magyar vasutak összesen 752.37 mértföldnyi hosszúsággal bírnak.

Az összes magyarországi vasuti hálózat 5%-osra redukált építési tőkét mintegy 607 millió forintot tesz.

— Vasuti hírek. A magyar közlekedésügyi minisiterium újabb következő vasutakra adott előleges engedélyt: Gulácsi Ferencznek egy Ujvidék és Zimony közt építendő gőzvasutára; a bécsi bank-egyletnek Sziszektól Bródig terjedő fővonala s az llava völgyén Barcsig terjedő mellékágra, továbbá egy Aradtól Szegeden és Baján át a Dunáig vezető vasutára, valamint egy Mohácutól Szegszárdon és Dunaföldváron át Budáig terjedő fővonala s egy Dunaföldvártól Szekesfehértvárig terjedő mellékágra; — gróf Ráday Geodeonnak egy Aszódttól Váczig építendő vasutára; Szeghő Józsefnek egy Szolnoktól Szentesen át H. M. Vásárhelyre vezető vasutára; gr. Zichy Miklós és társainak egy Ujzsyntól Esztergamon át Budáig vezető vasutára; Pankaldi Márknak egy Besztercebányától Lipcsén és Szent-Andráson át a brezovai vasművekig és innen egyfelől Banniczig másfelől Pohorellán át Vöröskőig terjedő vasutakra; Weikersheim és társának a munkácsstri és eperjes tarnovi vonalaknak magyarországi részeire; Tafler Adolf és Lloych Edének egy Eperjestől Palvesen át Tarnow felé az ország határáig terjedő fővonala és ennek Palvestől Poprádig terjedő mellékágra. — Látható hogy újra megnyiták a vasuti engedélyezés minden zugói. — A magyar minisiterium különben most az előmunkálatokra szóló előleges engedélyeknél mindig kimondja, hogy az előleges munkálatok alapján bárki más is pályázhat az illető vasut végleges engedélyért, de azon esetben, ha más nyeri el a végleges engedélyt, mint aki az előmunkálatokat elkészítette, az utóbbinak az előleges munkálatok költségeit megtéríteni tartozik. Ennyiben tehát az előleges engedély még semmi előjogot nem ad és nagyobbbszerű szédelgésre alkalmul nem igen szolgálhat.

Bécsi tőzsde aug. 9. cs. arany 5 87. ezüst 120.—

Még csak rövid ideig! Töredelmes végrehadás!

Egy pesti esődtömeg rendkívüli dús választéku áruaktárából a következő készlet

a készitési árákon alul véglépen elárussítatik:

legfinomabb jacquet 33 krajával;
színes batist 22 krtól 28 kr. leg-
finomabb;
lusztrés 25 — 80 krig., melynek
ezelőtt 1 frt. 20 kr. volt az ára;
ruhakelmék 12 krtól feljebb;
legfinomabb velour ruhakelmék ez-
előtt 2 frt., most 1 frt.
nagy választék fekete és szí-
nes selyemben, ruhákra
és díszítványokra;
selyem- és gyapjú bársony;
beszőtt hosszakendők (longshawl)
és nyári hosszakendők, úgy szí-
te, nagykendők és skót kendők
(Plaid), fehér és színes vászon-

és gyapotkendők; fehér perkal,
csinvat, chiffon, zsinór- és piqet;
fehér mousselin és organtin fuggo-
nyókra;
asztalterítők, asztalkendők, kávé-
törülközők és ágyszerítők;
butorkelmék, piros damst és csinvat;
rumburgi-, creas és fonalvaszon és
kanavász, nanking és mindenemű
bélésrevaló;
fehér és színes ingek;
brüni és reichenbergi gyapjúkelmék;
gyapot- és vászon nadrágkelmék;
női tavaszi köpenyek és köpeny-
kék;
1/4 széles Lusztrés 20 kr.

Az eladási helyiség: Debreczenben,
Bécsi utca 86. sz. 2. 1-5

46. 5-5

Az

'István' gözmalomtársulat
készpénzfizetés mellett nagyobb mennyiség-
ben vásárol szalmát — a volt ekkleziási téglá-
vetőbe azonnal beszállítva. Értekezhetni e tárgy-
ban ugyanott Somogyi Gábor urral.

Legújabb találmány, dohányzóknek!

Kelföldi készítmény.
Havanna-dohány
illatos levelek.

A legfinomabb havanna-illattal vegyített eme levelek, a szivar-ládába téve, a hennok levő dohány vagy szivaroknak, még ha silányabb minőségűek is, már két nap múlva oly kellemes, havanna-szerű illatot kölcsönöznek, hogy azok még az ismerőt is csalódásba ejtik, s azt fogja hinni, miszerint valódi havannát szí. Egy lap eley 25 darab szivart 2 nap alatt illatosá teszi, s e műtétel egy és ugyan azon lappal tízszer ismételtető. Ezen lapok, ha nem használva, papírba gyongolva eltételek tulajdonságukból mitsem vesztenek. — **Emeljogva nincs jobb szer, hogy kevés pénzzel jól és olcsón dohányozhassunk!**

Főraktár Németország- és Ausztriára nézve **C. H. HUSER, Wien**, Mariahilferstrasse Nr. 116.
Vidéki szállítások a pénz beküldése vagy postai utánvét mellett is teljesíthetnek.

Árak: Egy csomag (6 darab), csomagolással együtt 1 frt. 60 kr. — **Kevésbé mint egy csomag nem adatik. Ismét eladók** jelentékeny engedményben részesülnek. — **Raktárak Ausztria és Németország minden városaiban felállítatnak.**

Jelentés! Minthogy e tárgy különösen Németországban már nagy mértékben utánoztatik, ez okból a t. cz. vevők saját érdekükben figyelmeztetnek, miszerint ovakodjanak ama hamisítványok megvételétől, mint a melyek a valódi havanna illatos levelekhez még csak nem is hasonlíthatók. 14. 5-12

Nincs jobb szer, hogy kevés pénzzel jól és olcsón dohányozhassunk!

Szerkeszti s kiadja: **Oláh György.**

Sötér Miklós

előbb

Dragota Ignác

ajánlja a főpiacon a Dragota-házban levő ujonnan a legdiszesebben berendezett

fűszer- festék- és anyag- kereskedését,

hol is minden e szakba vágó cikkek a legkitünőbb minőségben úgy nagyban, mint kicsinyben (en gros et detail) a lehető legjutányosb árak mellett kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Főtörökvésem oda leend irányozva, hogy a n. e. közönség pártolását az áruk jósága, jutányossága és pontos kiszolgáltatás által kiérdemeljem.

50. 2-5 Kész szolgája **Sötér Miklós.**

Önkéntes árverés ingóságokra.

Megbízatásem folytán t. juttatom a n. é. közönség tudomására, miszerint a helybeli nagy- és kis-czegléd-utcák sarkán 148. sz. a fekvő Némethy-féle házban a f. évi aug. 10-kén és következő napjain, mindenkor reggeli 9 órakor kezdve, egy nagyobb háztartás eszközei, u. m. finomabb és közönségesebb butorok, asztal-, ág- és ruhaneműek, olaj-festmények, képek, könyvek, órák, szőnyegek, üveg- és porcellán-edények s különféle egyéb apróságok, valamint mindenféle konyha- és háztartási eszközök **önkéntes árverés** útján a legtöbbet ígérőknek azonnali készpénzfizetése mellett eladásra bocsátatnak, mire a venni szándékozók ezennel t. meghívotnak. — Debreczen, aug. 7. 1869. 49. 2-5
Hódy Gyula, h. ügyvéd.

Nagy gépszínház.

Alulrottnak van szerencsése tudatni a n. é. közönséggel, hogy a vásártéren levő nagy gépszínházába naponta este 8 órakor

nagy előadásokat tart.

Vasárnap és ünnepnapokon több előadás is tartatik.

Számos látogatót kér

Flóra Fülöp.

a gépszínház tulajdonosa.

47. 5-7

Eladó széna.

Vámossy István ur kis-hegyesi tanyáján 4 boglya széna tavaji termésű, részint anyarész nt sarju-széna, — szabad

kézből eladó, értekezhetni felelőle, sőt ára iránt jogérvényesen egyezkedhetni is ügyvéd **Barcsay István** urral czegléd-utcában 17. sz. a. 51. 1-5

Debreczen. 1869. Nyomatott a város könyvnyomdájában.